

Bij onderscheidenen dezer leden was de overtuiging, dat de spoorweg zoude strekken tot ontwikkeling der kolonie, zelfs zoo sterk gevestigd, dat zij betuigden verwonderd te zijn over den tegenstand, dien het voorstel had ondervonden en vooral over de bewering, dat de aanneming een sprong in het duister zoude zijn. Dit toch konden zij hunnerzijds geenszins toegeven. De zaak was behoorlijk onderzocht en bevond zich in goede handen, in handen van een ervaren en bekwaamen man, die geen offers van den lande zoude vragen, als hij niet overtuigd was, dat zij voor de kolonie zegenrijke gevolgen zouden dragen en middellijk aan het moederland ook weder ten goede zouden komen.

Indien de geenszins overdreven verwachting, dat met den aanleg van een behoorlijk ingericht middel van gemeenschap eene loonende exploitatie van goudvelden op uitgebreide schaal mogelijk zal zijn, zich verwezenlijkt, zal licht de spoorweg een tijdperk van bloei voor de kolonie kunnen openen en niet alleen voor de bevolking een weldaad blijken te zijn, maar ook, zij het indirect, tot versterking der koloniale geldmiddelen eene niet geringe bijdrage kunnen verleen, waardoor die minder afhankelijk zullen worden van den steun van het moederland.

Bij andere leden ontbrak de overtuiging van het groote nut, dat de aanleg van den spoorweg voor de kolonie zoude hebben; eene overtuiging, die ook de lezing der stukken hun niet had kunnen geven. Zij vestigden de aandacht op de omstandigheid, dat de Minister ten opzichte van de voordeelen, die van den aanleg verwacht worden, naar het rapport van den Gouverneur verwijst, terwijl de Gouverneur wijst op twee punten, die beide zeer weinig zeker zijn: op het goud dat wellicht gevonden zal worden — een dus nog vrij problematiek voordeel — en op het in cultuur brengen der gronden, wat niet minder twijfelachtig is. Veel gunstiger, op niet grooten afstand van de hoofdplaats gelegen plantages toch zijn verlaten, omdat de werkkrachten ontbreken of te kostbaar zijn. Het oog slaande op het verleden en op het heden, hadden deze leden van het in cultuur brengen van die gronden niet veel verwachting en betwijfelden zij het, of de spoorweg in den bestaanden toestand veel verandering zal brengen. Zoolang er geen goede en goedkoopere werkkrachten zijn, kan, naar hun oordeel, de spoorweg de cultuur niet mogelijk en loonend maken. Daarentegen zal de spoorweg een zwaren last op de Staatsfinanciën leggen. De verordening bepaalt wel, dat de kolonie rente en aflossing der daarvoor op te nemen gelden zal betalen; maar nu reeds kunnen de koloniale uitgaven slechts gedeekt worden door een belangrijk subsidie van het moederland. Dit subsidie zal dus eenvoudig verhoogd moeten worden met die rente en aflossing. Of zal de spoorwegopbrengst dat groote deficit dekken? De Regeering beproeft zelfs niet dit te betoogen. Zij durft, en daarvoor bestaat alle grond, zelfs niet toezeggen, dat de exploitatie spoedig de kosten zal dekken.

II. De wijze, waarop de medewerking der wetgevende macht zal verleend worden, vond bedenking bij vele leden, waaronder er ook waren, die in beginsel tegen het verstrekken van krachtigen bijstand aan de kolonie geen bezwaar hadden.

Er wordt voorgesteld eene koloniale verordening goed te keuren, waarvan de inhoud echter niet meer in overeenstemming is met de bedoeling van den wetgever. Op hetzelfde oogenblik wordt aan de Eerste Kamer goedkeuring gevraagd van eene koloniale verordening, waarbij tot den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Paramaribo naar het Lawagebied wordt besloten, en van eene wijziging in de koloniale begrooting, waarbij een credit wordt geopend ten behoeve van den aanleg van een spoorweg van Paramaribo naar de Surinamerivier bij Kadjoe, met de duidelijke bedoeling om de lijn eventueel tot deze sectie te beperken. Vele leden konden zich slechts noode neerleggen bij de wijze, waarop in deze gehandeld was en wenschten van den Minister eene stellige verklaring te ontvangen, dat de thans gevolgde weg, waarbij de mogelijkheid om het besluit door een amendement behoorlijk te formuleeren, werd afgesneden, niet wederom bewandeld zal worden.

Ten gevolge van de wijziging in het plan van aanleg van den spoorweg blijft thans ook nog het bezwaar bestaan, dat de kolonie

wel eens niet tot aflossing volgens art. 9 der verordening zoude kunnen overgaan, wanneer wegens het niet doortrekken van den spoorweg tot aan het Lawagebied niet tot het volle bedrag van 8 millioen gulden behoefte geleend te worden.

Andere leden deelden dit bezwaar niet. In het ondenkbaar geval, dat de kolonie niet geneigd mocht zijn om tot afdoening van de uit hoofde van den spoorwegaanleg door haar aan het moederland verschuldigde gelden, een post op hare begrooting te brengen, kunnen de Koloniale Staten daartoe genoodzaakt worden, indien hunne begrooting volgens art. 112 sub 2°. van het Regeeringsreglement niet goed wordt gekeurd vóórdat aan die verplichting is voldaan.

III. De bepaling van art. 7 der goed te keuren verordening, dat de noodige gelden van den Staat der Nederlanden geleend zullen worden, achtten sommigen bedenkelijk.

De koloniale geldmiddelen behooren streng gescheiden te blijven van die van het Rijk en het had alle aanbeveling verdiend, zoo duidelijk mogelijk te doen uitkomen, dat in het onderhavige geval ten behoeve en ten laste van de kolonie eene leening wordt aangegaan. Men begreep niet, waarom de Gouverneur niet in het algemeen gemachtigd was de benodigde gelden te leenen, zonder aanwijzing van den persoon, bij wien de gelden mochten worden opgenomen. Door de machtiging te bepalen tot eene leening met den Staat, kon de leeningsoperatie later, zij het ook ten onrechte, eenvoudig als een boekingspost worden beschouwd, en de schuld niet op ééne lijn met eene gewone schuld van de kolonie worden gesteld.

Wil men voorkomen, dat vroeg of laat de koloniale geldmiddelen met die van het Rijk worden vermengd, dan had men beter gedaan door de kolonie eene leening onder waarborg van den Staat, doch zonder tusschenkomst van 's Rijks schatkist, te doen sluiten. De leden, hier aan het woord, gaven toe, dat de koers voor dergelijke leening te bedingen, iets ongunstiger kon zijn dan die, welke voor eene Staatsleening zou zijn te erlangen, doch achtten dit offer gering tegenover het voordeel, dat de schuldplichtigheid van Suriname alsdan onder geene omstandigheid door wien ook betwist of betwijfeld kon worden.

IV. De overeenkomst met de Maatschappij Suriname vond weinig instemming bij eenige leden, die van oordeel waren, dat gewacht had kunnen worden tot 1904, in welk jaar de Staat geheel vrij tegenover genoemde Maatschappij zal staan. Zij beschouwden het geldelijk bedrag door den Staat aan de Maatschappij uit te keeren als eene, zelfs hooge, schafeloosstelling, waarvan zij de billijkheid niet inzagen.

Tegen deze zienswijze werd door anderen opgekomen. Zij achtten de overeenkomst met de Maatschappij niet ongunstig voor den Staat. Daargelaten de vraag of de Staat in 1904 werkelijk vrij zoude staan tegenover de Maatschappij, waar hij zelf aanleiding had gegeven tot het uitstellen der beslissing over de aanvraag door de Maatschappij gedaan om concessie voor tram-aanleg, achtten zij het alleszins billijk, dat de Staat een bedrag uitkeert voor de bezittingen der Maatschappij, voor de beschikking over de resultaten harer onderzoekingen en hare plannen voor den tramaanleg.

Vastgesteld den 9den Juli 1903.

FENNEMA.
VAN NIEROP.
VAN ALPHEN.
VAN ROIJEN.
HAVELAAR.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPORTEURS over de ontwerpen van wet tot:

- 1°. bekrachting van provinciale heffingen in Friesland (192);
- 2°. beschikbaarstelling van gelden, wegens verstrekkingen door het Departement van Marine gedaan, voor den dienst van 1903 (199);
- 3°. het onder de wapenen houden van ingelijfd en bij de militia te land der lichte van 1902, behoorende tot de onbe-

27ste VERGADERING. — 9 JULI 1903.

reden korpsen, die ingevolge artikel 110, eerste zinsnede, der Militiewet 1901 onder de wapenen zijn gehouden (171);

4°. wijziging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902 (139);

5°. nadere verhooging en aanvulling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1903 (165);

6°. verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor de verbetering van de rivier de Vecht in Overijssel in de gemeenten Stad-Ommen, Ambt-Ommen, Stad-Hardenberg en Ambt-Hardenberg (179);

7°. aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1903 (187);

8°. vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1900 (164);

9°. vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1899 (142);

10°. wijziging van de begrooting van Nederlandsch-Indië, voor het dienstjaar 1903 (188).

Tegen deze wetsontwerpen bestond geen bezwaar.

Vastgesteld, 9 Juli 1903.

VAN VELZEN.
HOVY.
VAN ALPHEN.
't HOOFT.
HAVELAAR.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over de ontwerpen van wet:

1°. houdende nadere voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst in 1903 (198);

2°. tot naturalisatie van W. J. WEISE en zeven anderen (185);

3°. tot verhooging van het IVde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1902 (184);

4°. tot wijziging van het IVde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1903, zooals dit bij de wet van 31 Januari 1903 (*Staatsblad* n°. 44) is vastgesteld en bij de wet van denzelfden datum (*Staatsblad* n°. 45) is verhoogd en gewijzigd (196).

Tegen deze wetsontwerpen bestond geen bezwaar.

Vastgesteld, 10 Juli 1903.

BULTMAN.
MICHIELS VAN KESSENICH.
RAHUSEN.
SCHOLTEN.
VAN DEN BIESEN.